

bi se storilo tudi za svetovno razglasitev našega slovstva kaj, da se nam ne bo še dalje očitalo, da smo — »barbari brez jezika in umetnosti«!

Op. krit.

Knjižnica za mladino. Izza zamude in obljube v prejšnjih številkah, v katerih smo posamične snopiče kar na kratko samo naznanili, se nam je nakopičilo razgovora o tem zborniku za tri zvezke, namreč za dvojnati snopič 17. in 18. ter za 19. in 20. snopič.

Istinito veselje nas pri tem navdaja, ker moremo — čez dolgo časa zopet enkrat — izreči vsaj o enem izmed del, ki so objavljena v imenovanih snopičih, prav laskavo sodbo; naša radost je tem večja, ker je tisto delce izvirno, namreč: Bogdančkova mlada leta (20. snopič), ki jih je »slovenskim prijateljčkom napisal« Ludovik Černež. Tu se nam je zopet prav bistro pokazalo, da je res, kar smo že nekoč trdili, da mladinske spise, ki so zares dobri, rekli bi, klasični po svoje, tudi odrasli radi bero. In to velja o »Bogdančku«; prepričani smo, da se tudi odraslim ne bode treba siliti, da bi ga čitali, nego samo se jim bode čitalo, in njih zanimanje bode od strani do strani večje; nam se je vsaj pri čitanju tako godilo, a nikjer se nam ni vrivala misel, češ, to je samo za otroke, katerim treba svet kazati v celo drugem, boljšem svitu, skozi barvana stekla. Nič ni takega otroškega slepila, in vendar smo se srčno naslajali z Bogdančkovimi šalami, zabavami in bridkostmi ter se zamišljali v ona rosna leta, ko smo bili sami taki. Res, Bogdančkova mlada leta so pravi biser med našimi mladinskimi spisi, in iskreno jih priporočamo kot berilo ne samo za našo mladino, nego naravnost tudi učiteljem in učiteljicam, očetom in materam in sploh vsem onim, katerim ni še popolnoma odrevenelo srce v materialnih skrbah, nego so si ohranili vsaj še kaj zanimanja za našo mladino ali vsaj še kaj spominov na svojo mladostno dobo.

Pisatelju, g. Černežu, pa prav iz srca čestitamo na tem uspehu in samo želimo, naj ne bi le-ta ostal sam, nego naj bi se mu pridružil še drugi in tretji i. t. d. Po tolikem uspehu g. Černežu ni treba biti žal, da je zapustil »Parnasa pota« — ako se namreč ne varamo, nam je tudi on pošiljal drobne pesmice, katerih je bilo res tudi nekaj objavljenih v našem listu — prav lahko se okani tistih lavorik, ki bi jih bil žel kot pesnik, ko se je tako izvrstno obnesel njegov poskus (menda prvi?) na pisateljskem polju, ki mu izvestno donese več priznanja, njegovim rojakom pa več — koristi.

Še nekaj! Ker nam je »Bogdanček« toli ugajal, smo razmišljali, odkod tista dražestna milina, odkod tisti rahli humor, ki ga preveva. In prišli smo do zaključka: ker je ves Bogdanček zajet kar naravnost iz življenja, ne pa skrpan iz napačnih nazorov, ki si jih odrasli sami ustvarjamo o oni daljnji otroški dobi, ki smo jo že pozabili. Tudi tu se obistinja Goethejevo zlato navodilo, da treba pisatelju samo poseči v življenje in vrvenje ljudi; naj se g. Črnež tudi v bodoče drži tega načela.

Naša hvala spopolni še pripomnja, da nam je tudi jezik vobče ugajal.

Druga dva zvezka se z »Bogdančkom« — brez ozira na to, da njiju vsebina večinoma ni izvirna — ni od daleč ne moreta meriti ni glede obsega, ni glede jezika. »Tatarji na Moravskem ali Bog ne zapusti svojih slu-

žabnikov* (češki spisal Ehrenberger, poslovenil S. G. ml.; snopič 17—18.) je pač izmed tistih navadnih povesti, ki jih spisujemo zgolj za — mladino, meneč ali prav za prav se slepeč, da že ugodimo mladini, ako kak dogodek na široko, včasih naivno, včasih pa pretirano opišemo ter ga potem z moralnimi refleksijami prav pošteno zabelimo. —

Tudi jeziku g. prelagatelja bi imeli semtertja kaj prigovoriti, namreč neko napetolično visokoslovje, ki se tu in tam pojavlja, a slabo pristuje mladinskim spisom, in pa nekatere nedoslednosti in pomanjkljivosti v jeziku.

„Gozdne cvetke“ Antona Žagerja (štiri manjše povesti in tri krajše razprave na str. 115.—158.) so premalo obsežne, nego da bi o njih obširno govorili; vobče pa menimo, da bodo ugajale mladini.

V 19. snopiču pa je g. Jakob Dimnik »slovenski mladini nabral in priredil zbirko kratkočasnih in poučnih pogovorov o živalih« pod zaglavjem »Slavoj in Ljudmila. Milosrčna brat in sestra.« Radi pripoznamo, da je imel g. pisatelj preblag namen, da bi z omenjeno zbirko kolikor toliko pripomogel, da se ublaži tista človeku menda prirojena trdosrčnost do živali, ki jo tako često, žal, opazujemo tudi pri naši mladini, in ki se v poznejših letih, ako se za rana ne kroti, pri odraslih razpase v ono razdivjanost, ki je žalibog ne opazujemo samo pri naših radi okrutnosti glasovitih vozniških, nego v vseh slojih in med ženskim svetom skoro nič manj, nego med moškim. Toda zdi se nam, da g. Dimnik, hoteč izvesti blago svojo namero, ni ubral povsod prave poti. Tudi njemu moramo očitati, da preveč moralizuje, poučuje, reflektuje, a premalo poskuša vplivati na mladino neposredno s pripovedno leposlovno vsebino, ki se otroškega duha po naših mislih dojme z veliko večjo silo, nego vse razmišljanje in razpravljanje. Res, da so mnogi primeri zajeti iz življenja, ali nekateri so predrastični in neprimerni za otroke, katerim so namenjeni; kajti mnogi izmed njih zvedo morda šele, iz te knjige o nekaterih okrutnostih proti živalim in rafiniranih grozovitostih, o katerih se jim doslej niti sanjalo ni; to pa ni pedagoško, in takisto je neumestno, da se kak konkretni zgled človeške neusmiljenosti proti živalim po kratki pripovedi podrobno secira in analizira.

Druga glavna hiba pa je ta, da sta glavna modrovatelja in moralizatorja — poleg učitelja — učenec Slavoj in učenka Ljudmila. Že Stritar je po pravici opomnil, da takih otrok ni nikjer, in da pravi detoljub niti ne bi bil vesel takih starikavomodrih otrok, vedoč, da tak nenavaden duševni razvitek je vsekako enostranski in nenaraven; saj še narodna prislovice veli o otroku, ki je prezgodaj moder, da ne bo dolgo. In da Slavoj in Ljudmila »padata učitelju v besedo«, četudi samo v povesti, tudi ni, da bi se moglo hvaliti, ko vedno zabičujemo šolski mladini, naj govori samo tedaj, kadar učitelj vpraša.

Tako bi mi — da pojasnimo svoje nazore s praktičnim primerom — v odstavku »Stvarnik in ovca« (str. 9. in sl.) pridržali lepo (Lessingovo) basen, a opustili ves sledeči razgovor, ki se prične z vzklikom učenca Slavvoja: »O dobra ovca« ter obsega skoro cele tri strani, dočim jih basen sama le dve. Jako bi želeli, da postane g. pisatelj, ki je sicer vse hvale vreden vzpričo svoje trudoljubivosti, pristaš naših nazorov glede mladinskih spisov ter po njih uravna v prihodnje svojo delavnost.